

Zij-instromers werken met begeleiders aan curriculum op maat

Zij-instromer Chantal Holierhoek nam samen met haar begeleider van school Joyce Werkman ([basisschool De Spits in Utrecht](#)) en haar begeleider Ferry Lock van de opleiding ([Pabo hogeschool Utrecht](#)) deel aan het leernetwerk 'Bouwen aan een samenhangend curriculum voor zij-instromers', georganiseerd door het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren en onder leiding van Chris Kroeze en Miranda Timmermans. Naar aanleiding van een leervraag van Chantal ontwierp dit trio in vier bijeenkomsten gezamenlijk een 'stukje' curriculum. "Het was heel krachtig om in de driehoek, vanuit drie invalshoeken aan mijn leerpunt te werken en te bedenken hoe ik me daarin het beste kan ontwikkelen."

Er is de afgelopen jaren al met heel wat aanstaande leraars van lerarenopleidingen ervaring opgedaan met het [ontwerpen van een samenhangend curriculum](#) in de driehoek, maar dit leernetwerk was specifiek bedoeld voor zij-instromers. Is de werkwijze ook effectief voor deze groep leraren in opleiding? Naast de driehoek van Chantal, deden er ook driehoeken mee van zij-instromers uit het voortgezet onderwijs en het mbo.

Starten met leervraag

Kern van de werkwijze is dat de aanstaande leraar – in dit geval de zij-instromer – en zijn begeleiders van de school en van de opleiding gezamenlijk een curriculumonderdeel ontwerpen dat voldoet aan de geldende opleidingseisen, aansluit bij de leermogelijkheden van de leerwerkplek, én tegemoetkomt aan de leerbehoeften van de aanstaande leraar. Zij doen dat door 'in de driehoek' samen vast te stellen wat de leeropbrengst moet zijn, waar die aan moet voldoen (de Maat) en hoe de aanstaande leraar de leeropbrengst kan realiseren (de Leerweg). De leervraag van de aanstaande leraar is het vertrekpunt.

"Mijn leervraag was gericht op twee leerlingen in mijn klas die mijn lessen te vaak verstoren en nogal wat onrust teweegbrengen", vertelt Chantal. "Hoe kan ik met deze leerlingen omgaan, zodat zij minder storing veroorzaken, ik beter les kan geven en zij beter tot leren komen? Aanvankelijk was mijn vraag veel groter, maar door verschillende opdrachten te doen en er samen over te praten, werd de leervraag steeds specifiek en meetbaarder. Vervolgens hebben we ons gebogen over mogelijke acties en over de vraag wanneer we tevreden zijn over de opbrengsten daarvan, de Maat. Ik vond het heel goed om vooraf de Maat te bespreken. Je bedenkt eerst voor jezelf wanneer je tevreden bent en toetst dat vervolgens aan de eisen van de opleiding. Dat is wezenlijk anders dan de leeruitkomst achteraf naast een afvinklijstje van de opleiding leggen."

Opleiden op maat

Chantal heeft het als een grote meerwaarde ervaren om in de driehoek, vanuit verschillende perspectieven, naar haar leervraag te kijken. "Het mooie is dat je alle kennis en kunde samenvoegt

en verbindt. Normaalgesproken verzamel je als aanstaande leraar op school, op de opleiding en uit andere

bronnen verschillende stukjes informatie die je zelf zo goed mogelijk bij elkaar probeert te brengen, maar in de driehoek modelleer je direct met elkaar alle relevante informatie die jou helpt om verder te komen. Ik vind dat een grote meerwaarde van deze werkwijze.”

Ook de begeleiders zien waardevolle aspecten van het werken in de driehoek, zeker als het om zij-instromers gaat. Zo sluit het curriculum dat in de driehoek wordt ontworpen naadloos aan bij de leerbehoeften van de betreffende zij-instromer. “Dit is echt opleiden op maat”, zegt Joyce. “Zeker voor zij-instromers is dat heel waardevol. Want omdat zij allemaal een verschillende achtergrond en werkervaring hebben, lopen hun leervragen ook zeer uiteen. Die verschillen zijn groter dan bij reguliere aanstaande leraren. Je kunt als opleiders op deze manier naadloos aansluiten bij de verschillende leervragen.”

Voormalig HR-manager

Dat zij-instromers in een andere context werkervaring hebben opgedaan, maakt ook dat de samenwerking in de driehoek evenwichtig en gelijkwaardig is, vult Ferry aan. “Chantal brengt als voormalig HR-manager bij een bedrijf veel kennis en kunde mee, waar ze ook in het onderwijs van kan profiteren. Het is dus niet zo dat Joyce en ik in de driehoek de ‘zenders’ zijn en dat Chantal uitsluitend aan het ontvangen is. Je brengt alle drie je expertise in en je neemt ook echt de tijd om dat een plek te geven. Het is heel waardevol dat je alle drie een inbreng hebt vanuit je eigen expertise, rol en perspectief.”

Chantal ziet nog een ander voordeel voor de zij-instromer. “Als zij-instromer komt er veel op je af: ik kom in een ‘land’ dat ik helemaal niet ken en ik ga daar werk doen dat ik nog nooit heb gedaan, ik heb een nieuwe werkgever, een nieuwe functie en ik moet er ook nog bij studeren, iets dat je als zij-instromer vaak al een tijd niet hebt gedaan. Hoe fijn is het dan dat er twee mensen zijn, die meedenken over jouw eigen leervragen, die je ondersteunen en handvatten aanreiken. Dat helpt je als zij-instromer enorm om in te groeien in die nieuwe, onbekende wereld.”

Regisseur

Hoe deze intensieve manier van werken in de opleiding van zij-instromers breed kan worden toegepast, is nog de vraag. In het huidige systeem komen Chantal, Joyce en Ferry slechts twee of drie keer per schooljaar bij elkaar. Bovendien hebben die bijeenkomsten vooral een praktische insteek. De realiteit ziet er vooralsnog dus heel anders uit. “Meer tijd zou je misschien nog wel kunnen creëren,” denkt Ferry, “maar het gaat vooral om een andere manier van opleiden, waarbij de zij-instromer de regisseur is van het eigen leerproces. Dat is een hele andere insteek dan we gewend zijn. Voor ons als opleiding was dit traject heel zinvol omdat wij momenteel bezig zijn om de opleiding anders in te richten. We willen meer maatwerk mogelijk maken en aanstaande leraren

meer hun eigen leerproces laten sturen. Dat sluit dus heel goed aan bij wat we in het leernetwerk hebben gedaan.”